

Za vse družine!
Za pravice vseh otrok. Za človekove pravice.

II. PRAVO

Spoštovani poslanka, poslanec.

Pred vrati je druga obravnava Družinskega zakonika. Civilna družba aktivnih državljanek in državljanov združenih v koalicijo nevladnih organizacij, civilno-družbenih iniciativ, podmladkov političnih strank, aktivistk, aktivistov za človekove pravice in drugih aktivnih državljanek in državljanov pod okriljem kampanje »Za vse družine! Za pravice vseh otrok. Za človekove pravice« za vas poleg rednih tedenskih obvestil pripravlja tudi tematske snopiče strukturiranih in sistematično urejenih informacij, ki vam bodo v pomoč pri argumentiranju podpore Družinskemu zakoniku.

Pred vami je **drugi snopič informacij**, ki smo ga naslovili **PRAVO**. V njem boste našli:

1. grobi pregled pravnih pomanjkljivosti, ki istospolnim parom, otrokom ter staršem v istospolnih družinah onemogočajo temeljne socialne pravice. Gre torej za **pregled sistemske diskriminacije istospolnih parov, otrok in staršev v istospolnih družinah s stališča družinskega prava v Sloveniji**.
2. grobi **pregled evropskih direktiv, konvencij, deklaracij**, ki se dotikajo družinskega prava,
3. aktualno (2. marec 2010) **sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice**, v kateri med drugim ugoravlja, da diskriminacije istospolnih partnerjem ne moremo opravičiti z definicijo zakonske zveze kot zveze med moškim in žensko in
4. grobi **pregled evropskih priporočil**, ki zadevajo družinsko pravo;
5. dodali smo **odločbo Ustavnega sodišča U-I-425/06**, ki je 2. julija 2009 odločilo, da je 22. člen ZRIPS (Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti) neustaven, v obrazložitvi pa je med drugim zapisalo, da med osebne okolišne, na osnovi katerih Ustava Republike Slovenije prepoveduje diskriminacijo, uvrščamo tudi spolno usmerjenost;
6. pripenjamo pa tudi **odločbo Vrhovnega sodišča**, ki je 28. januarja letos odločilo, da je tuja sodna odločba o posvojitvi deklice v istospolno družino v skladu s slovenskim javnim redom.

Uspešno delo pri sprejemanju novega Družinskega zakonika vam želimo.

Kampanjo »Za vse družine! Za pravice vseh otrok. Za človekove pravice.« sestavljamo partnerji: Nevladne organizacije in civilno-družbene iniciative: Amnesty International Slovenije, DIH – Društvo za integracijo homoseksualnosti, Društvo informacijski center LEGEBITRA, Društvo Parada ponosa, HeteroHomo Naveza, Mirovni inštitut, Rozalija, Škuc LL, Vstaja Lezbosov, Zavod za kulturo raznolikosti Open; Podmladki političnih strank: Mladi forum socialnih demokratov, Mladi liberalni demokrati, Zares aktivni. Kampanjo financira: Astraea – Lesbian Foundation for Justice. Sponzor kampanje: Cafe Open.

Za dodatne informacije smo na voljo na za.vse.druzine@gmail.com in na 031 634 987.

Mitja Blažič

pobudnik in koordinator kampanje

Za vse družine! Za pravice vseh otrok. Za človekove pravice.

Ljubljana, 29. 4. 2010

I. PRAVNI PROBLEMI ISTOSPOLNEGA STARŠEVSTVA – SLOVENSKO PRAVO **(grobi pregled)**

ZAKON O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJIH:

- Istospolni pari v Sloveniji nimajo enakega dostopa do postopka posvojitve (ne gre za pravico do otroka temveč za pravico do dostopa do tega postopka; kateri par je najboljši za posvojitev otroka, ki potrebuje starše, bo v vsakem konkretnem primeru tako ali tako ugotavljal pristojni center za socialno delo).
- V družinah, v katerih živijo biološki otroci enega od partnerjev, partner, ki biološko ni povezan z otrokom, v zvezi s tem otrokom nima nobenih pravic ali obveznosti, pa čeprav z njim živi, zanj čustveno in ekonomsko skrbi, ga vzgaja in varuje. To pomeni, da ne more delovati kot pravno priznani starš otroka in opravljati kakršnihkoli dejanj, ki so jih sicer za otroka upravičeni opravljati njegovi starši ali skrbniki. Tako ne more ponj v vrtec, saj je s pravnega vidika za otroka tujec, ne sme se podpisati pod dovolilnico, da gre otrok na šolski izlet, ne sme urejati upravnih razmerij za otroka, kot na primer, da ga vpiše v vrtec ali v šolo, da zanj dviguje pisanja ali osebne dokumente, nima ga pravice obiskati v bolnišnici ali v kakršnihkoli drugih zavodih, otrok pa po njem tudi ne more biti socialno zavarovan, kar predvsem pomeni, da ne more biti zdravstveno zavarovan v primeru, da je njegov biološki starš brez zdravstvenega zavarovanja.
- Nebiološki starš (denimo partnerica) tudi nima avtomatično pravice do obiska porodnice v porodnišnici.
- Če se biološki in nebiološki starš razideta, od nebiološkega starša ni mogoče zahtevati preživnine za otroka.
- Nebiološki starš iz istospolnega para je v svojem vsakodnevnem ukvarjanju z otrokom v najboljšem primeru odvisen od dobre volje osebja v vrtcih, bolnišnicah in podobnih zavodov, medtem ko v uradnih postopkih v razmerju do otroka ne more uveljavljati ničesar. Za te situacije bi bilo nujno potrebno uvesti možnost enostranske posvojitve otrok s strani nebiološkega starša ter pravno situacijo izenačiti z dejansko.
- Če biološki starš umre, njegov istospolni partner nima pravno priznane pravice zahtevati, da bi otrok še naprej živel pri njem in bi se teoretično lahko zgodilo, da bi center za socialno delo otrokom poiskal skrbnike izmed njegovih krvnih sorodnikov (recimo njegove stare starše, ki so starši umrlega partnerja), ali pa bi se ga celo dalo v posvojitev komu tretjemu, pa čeprav je ta otrok pred tem živel tudi s preživelim partnerjem kot njegovim drugim, čeprav nebiološkim staršem.

ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH:

- Za določene ugodnosti je prikrajšan tudi starš s takim otrokom, zlasti za ugodnosti, ki gredo sicer zaposlenim po zakonu o delovnih razmerjih. To so denimo ugodnosti koristiti dopust za nego in varstvo otroka; ne more dobiti dodatnih dni dopusta za šoloobveznega otroka; ne more dobiti pravice do dodatnih treh dni dopusta, če varuje in neguje otroka s telesno ali duševno prizadetostjo; ne upošteva se ga v programu odpuščanja presežnih delavcev, kjer so starši treh ali več mladoletnih otrok in starši, ki so edini hranitelji družine z mladoletnimi otroki nekoliko zavarovani; vprašanje je, če bi takemu nebiološkemu staršu priznali pravico do sedmih plačanih dni dopusta v primeru smrti takega otroka (zakon o govori o otroku, posvojencu ali pastorku).

ZAKON O SOCIALNEM VARSTVU IN ZAKONU O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH PREJEMKIH:

- Za pravice je družina prikrajšana tudi po pravu socialne varnosti. To med drugim pomeni, da za otroka ni mogoče dobiti otroškega dodatka, če je recimo otrokov biološki starš oseba brez pravnega statusa, nebiološki starš pa ima status v državi (začasno, stalno bivanje ali državljanstvo). Problem bi se pojavil, če bi za socialno pomoč zaprosil nebiološki starš, ki bi zatrdil, da skrbi za otroka, center za socialno delo pa tega otroka ne bi štél kot njegovega družinskega člana. V praksi prihaja do nekonsistentnosti, saj se v nekaterih postopkih nebiološkega starša upošteva kot družinskega člana, v drugih pa ne. Upošteva se ga zlasti takrat, ko gre to družini v škodo (na primer, če ima nebiološki starš dohodke, ki se jih potem šteje kot dohodke družine, kar zmanjša možnosti za pridobitev polne socialne pomoči), ne upošteva pa se, ko bi šlo to družini v korist (recimo pri obračunavanju socialne denarne pomoči, ker gre dejansko za enega družinskega člana več). To seveda ni le nekonsistentno ampak je skrajno diskriminatorno in ruši načelo zaupanja v pravo, saj za družino usvarja popolnoma nepredvidljive situacije. Ugodnosti, na katere to lahko vpliva, so: otroški dodatek, pravica do enkratne pomoči ob rojstvu otroka, pravica do denarne socialne pomoči, dodatek za nego otroka.

ZAKON O DEDOVANJU:

- Otrok po nebiološkem staršu tudi ne more dedovati po zakonu, mu pa seveda lahko umrli zapusti imetje na podlagi oporoke. Hkrati po dednem pravu otrok v razmerju do nebiološkega starša ni nujni dedič, kar je z vidika otrokovih koristi nedopustno.

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU:

- Otrok ne more zahtevati pokojnine po umrlem nebiološkem staršu, partner pa ne more uveljavljati vdovske pokojnine po umrlem partnerju.

STANOVANJSKI ZAKON:

- Če je neprofitno stanovanje napisano na umrlega partnerja, preživeli partner in otrok nimata pravice ostati v tem stanovanju kot njegova pravna naslednika in ožja družinska člana (čeprav je po mednarodni sodni praksi že jasno, da ima vsaj partner do tega pravico).

ZAKON O TUJCIH IN ZAKON O MEDNARODNI ZAŠČITI:

- Pravice istospolnih partnerjev do združitve z družino: S težavami se srečujejo tudi vsi tisti pari, ki bi imeli, če bi bili v heterospolni zakonski zvezi, po slovenski zakonodaji pravico do združitve z družino. Gre za situacije, ki jih urejata Zakon o tujcih¹ in Zakon o mednarodni zaščiti², po katerih imajo to pravico državljani Republike Slovenije, tujci z dovoljenjem za stalno prebivanje v RS, tujci z dovoljenjem za začasno prebivanje z veljavnostjo najmanj enega leta, ki že najmanj eno leto zakonito prebivajo v Sloveniji ter prosilci za mednarodno zaščito. Pravica do združitve z družino pomeni pravico, da družinski člani teh oseb, ki niso državljani RS, pridobijo dovoljenje za prebivanje na osnovi združevanja z družino v Sloveniji, oziroma v primeru prosilcev za mednarodno zaščito, da prebivajo v Sloveniji s tistim družinskim članom, ki je zaprosil za zaščito. Ključ je v opredelitvi, koga se šteje za družinskega člana. Oba zakona med družinske člane štejeta zakonce, ne pa registriranih istospolnih partnerjev in njihovih otrok. Tuji partner v Republiki Sloveniji tako ne more pridobiti dovoljenja za začasno prebivanje iz naslova združevanja družine, saj Zakon o tujcih

¹ ZTuj-1-UPB5, Ur.l. RS, št. 71/2008.

² ZMZ, Ur.l. RS, št. 111/2007.

med ožje družinske člane, ki imajo to pravico, registriranih istospolnih partnerjev ne šteje.

ODLOČBA USTAVNEGA SODIŠČA U-I-425/06, 2. JULIJ 2009

Ustavno sodišče Republike Slovenije je 2. julija 2009 odločilo, da je 22. člen ZRIPS neustaven. *Celotno besedilo odločbe najdete v priponki USTAVNO_SODISCE_ZRIPS na voljo pa je tudi tu:*

<http://odlocitve.us-rs.si/usrs/us-odl.nsf/o/5EC66748A09C70A4C12575EF002111D8>

SKLEP VRHOVENGA SODIŠČA II IPS 462/2009, 28. JANUAR 2010

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je 28. januarja 2010 odločilo, da je tuja odločba o posvojitvi deklice v istospolno družino v skladu s slovenskim javnim redom.

Celotno besedilo sklepa in obrazložitev najdete v priponki VRHOVNO_SODISCE_2010

na voljo pa je tudi tu: http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/65433/

II. PRAVNI PROBLEMI ISTOSPOLNEGA STARŠEVSTVA – EVROPSKO PRAVO (grobi pregled)

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA 2004/38/ES

z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic:

- Za družinske člane državljanov EU je situacija še kompleksnejša, saj je pri tem potrebno upoštevati pravico do svobode gibanja, urejeno z Direktivo o svobodi gibanja.³ Ta se nanaša na državljane EU in njihove družinske člane, ki se z namenom zaposlitve, študija ali iz drugih razlogov želijo preseliti v drugo državo članico. Ob tem se postavlja vprašanje, kakšen učinek ima direktiva pravice istospolnih partnerjev do združitve z družino. Besedilo direktive ne razlikuje med istospolnimi in heterospolnimi pari, temveč enostavno določa, da imajo EU državljani in njihovi družinski člani pravico do svobode gibanja znotraj EU, pri tem pa kot družinskega člana določa 'zakonca', v preambuli direktive pa je navedeno tudi načelo nediskriminacije zaradi različnih osebnih okoliščin, vključno s spolno usmerjenostjo. Jasno je, da če sta oba partnerja državljana EU, se lahko ob izpolnjevanju drugih pogojev svobodno gibljeta po državah članicah EU na osnovi svojega EU državljanstva, od države do države pa je odvisno, ali ju bo ta priznala za zakonca in ali bosta na tej osnovi lahko uveljavljala pravico do združitve družine. V praksi to pomeni, da bi Slovenija kot zakonca morala priznati poročenega partnerja EU državljana iz npr. Belgije, kjer so dovoljene istospolne proke, pravico do združitve družine pa bi morala priznati tudi registriranemu istospolnemu partnerju EU državljana iz npr. Danske, kjer so možna registrirana partnerstva. V primeru, če bi v Slovenijo želel vstopiti in v njej prebivati istospolni partner EU državljana iz Poljske (ki ne dovoljuje istospolnih porok niti registriranih partnerstev), bi morala Slovenija preveriti, ali med njima obstaja dalj časa trajajoča življenjska skupnost, in v primeru, da bi obstajala, bi mu Slovenija morala dovoliti vstop in prebivanje. Bistvo pravice do

³ Poln naziv Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC.

svobode gibanja znotraj EU in sistema priznavanja pravice do združitve z družino je namreč v tem, da morata istospolna partnerja imeti priložnost v vsaki drugi državi članici uživati tiste pravice, ki bi jih uživala v svoji izvorni državi članici.⁴ Popolna izenačitev istospolnih parov z raznospolnimi bi pomenila premik v prvo vrstico te tabele, vendar ker je priznavanje pravic odvisno od pravic, ki bi jih partnerja uživala v svoji izvorni državi, se položaj zanju v Sloveniji – glede na predstavljeno tabelo – ne bi spremenil.

Obveznost posamezne države članice, da prizna istospolna partnerja za zakonca, izhaja iz naslednje tabele⁵:

Izvorna država članica...		...dovoljuje istospolne poroke	...omogoča registrirana partnerstva	...ne ureja istospolnih partnerstev
Država članica gostiteljica...	...dovoljuje istospolne poroke	DČ gostiteljica priznava poročenega istospolnega partnerja kot 'zakonca'	DČ gostiteljica priznava registrirano partnerstvo kot osnovo za priznanje pravico do združitve družine	DČ gostiteljica preveri, če jo izkazana dalj časa trajajoča življenjska skupnost zavezuje, da prizna pravico do vstopa in prebivanja za partnerja
	...omogoča registrirana partnerstva ali drug institut, enak zakonski zvezi	DČ gostiteljica priznava poročenega istospolnega partnerja kot 'zakonca'	DČ gostiteljica priznava registrirano partnerstvo kot osnovo za priznanje pravico do združitve družine	DČ gostiteljica preveri, če jo izkazana dalj časa trajajoča življenjska skupnost zavezuje, da prizna pravico do vstopa in prebivanja za partnerja
	...ne ureja istospolnih partnerstev	DČ gostiteljica priznava poročenega istospolnega partnerja kot 'zakonca'	DČ gostiteljica priznava registrirana partnerstva kot izkazane dalj časa trajajoče skupnosti in torej mora priznati pravico do vstopa in prebivanja za partnerja	DČ gostiteljica preveri, če jo izkazana dalj časa trajajoča življenjska skupnost zavezuje, da prizna pravico do vstopa in prebivanja za partnerja

Glede na to, da Slovenija omogoča registrirana istospolna partnerstva, zanjo velja situacija iz druge vrstice te tabele. Če bi uvedli zakonsko zvezo za istospolne partnerje, se ne bi nič spremenilo za ljudi, ki bi prišli v Slovenijo (premik v prvo vrstico), spremenilo pa bi se za naše državljane, ki bi šli v drugo državo članico EU (povsod bi morali biti priznani kot zakonci).

EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC

8. člen - Pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja

(1) Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja.

⁴ Za več informacij na to temo glej Mark Bell in Matteo Bonini Baraldi: Lesbian, gay, bisexual and transgender families and the free movement directive: Implementation guidelines, ILGA Europe, 2008, dostopno na: http://www.ilga-europe.org/content/download/12842/77394/file/GUIDLINES_02_www.pdf.

⁵ EU Agency for Fundamental Rights, Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States: Part I – Legal Analysis, 2008, str. 62, na voljo na http://fra.europa.eu/fraWebsite/products/publications_reports/comparative_reports/pub_cr_homophobia_0608_en.htm.

12. člen - Pravica do poroke

Moški in ženske, zreli za zakon, imajo pravico skleniti zakonsko zvezo in ustanoviti družino v skladu z domačimi zakoni, ki urejajo uveljavljanje te pravice.

14. člen (in protokol 12) - Prepoved diskriminacije

Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to Konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnost ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine.

(Nekateri členi so skrajšani. Vir: Človekove pravice in seksualnost, Škuc LL, http://www.ljudmila.org/lesbo/zlozenke_pravice.htm)

KONVENCIJA O ODPRAVI VSEH OBLIK DISKRIMINACIJE ŽENSK

15. člen (1) Države pogodbenice bodo ženskam in moškim priznale enakost pred zakonom.

16. člen (1) Države pogodbenice bodo sprejele vse primerne ukrepe za odpravo diskriminacije žensk v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na zakonsko zvezo in družinska razmerja, zlasti pa bodo na temelju enakosti moških in žensk zagotovile ženskam:

- (a) enako pravico do sklenitve zakonske zveze;
- (b) enako pravico do svobodne izbire zakonca in sklenitve zakonske zveze samo po svobodni volji in ob polnem soglasju;
- (d) enake pravice in obveznosti staršev do otrok ne glede na njihov zakonski stan. V vseh primerih mora biti interes otrok na prvem mestu;
- (e) enake pravice, da svobodno in odgovorno odločajo o rojstvih otrok, kot tudi, da imajo dostop do informacij, izobraževanja in sredstev, ki jim bodo omogočile uveljavljanje teh pravic;
- (f) enake pravice in odgovornosti glede skrbništva, varuštva, upravljanja premoženja in posvojitve otrok ali podobnih institucij v nacionalni zakonodaji. V vseh primerih mora biti interes otrok na prvem mestu.

(Nekateri členi so skrajšani. Vir: Človekove pravice in seksualnost, Škuc LL, http://www.ljudmila.org/lesbo/zlozenke_pravice.htm)

PEKINŠKA DEKLARACIJA

96. člen Človekove pravice žensk vključujejo njihovo pravico, da imajo kontrolo nad ter svobodno in odgovorno odločajo o vprašanjih v zvezi z lastno seksualnostjo, vključno s seksualnim in reproduktivnim zdravjem, brez prisile, diskriminacije in nasilja.

(Vir: Človekove pravice in seksualnost, Škuc LL, http://www.ljudmila.org/lesbo/zlozenke_pravice.htm)

III. PRAVNI PROBLEMI ISTOSPOLNEGA STARŠEVSTVA – SODBA EVROPSKEGA SODIŠČA

»Evropsko sodišče za človekove pravice je 2. marca 2010 soglasno potrdilo, da diskriminacije istospolnih partnerjem ne moremo opravičiti z definicijo zakonske zveze kot zveze med moškim in žensko. S to odločbo je pritrdilo Poitru Kozaku v njegovi pritožbi proti Poljski, ker mu je bilo preprečeno, da bi še naprej bival v stanovanju, v katerem je bival do smrti svojega istospolnega partnerja.

Kozak je skupaj s svojim partnerjem T. B. živel od leta 1989 do 1998, ko je T. B. umrl. Pogodba za najem stanovanja je bila na ime umrlega, zato je Kozak vložil prošnjo za podaljšanje najemne pogodbe, vendar je bila njegova prošnja zavrnjena, češ da pravice, ki izhajajo iz poljske zakonodaje in so vezane na partnerje, ki živijo skupaj, ne veljajo za istospolne partnerje. Poljska sodišča so se pri tem sklicevala na 18. člen poljske ustave, ki določa, da je zakonska zveza skupnost moškega in ženske, zato naj bi bila edina oblika kohabitacije, ki jo ureja poljski pravni red, kohabitacija med moškim in žensko.

Evropsko sodišče za človekove pravice se ni strinjalo s tako pojasnitvijo in odločilo, da je Poljska kršila 14. člen (prepoved diskriminacije) in 8. člen (pravica do zasebnosti in družinskega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Gre že za drugo odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice (prva je bila izrečena v primeru Karner proti Avstriji), ki potrjuje, da mora država, če priznava določenem pravice kohabitaciji heteroseksualnega para, enake pravice priznavati tudi kohabitaciji istospolnega para.« (Vir: <http://www.narobe.si/myblog/zakonska-zveza-ni-opravicilo-za-diskriminacijo>)

*Celotna odločba Evropskega sodišča je v priponki **EVROPSKO_SODISCE_KOZAK**.*

IV. PRAVNI PROBLEMI ISTOSPOLNEGA STARŠEVSTVA – EVROPSKA PRIPOROČILA (grobni pregled)

PRIPOROČILO SVETA EVROPE CM/Rec(2010)5

»Svet Evrope je 30. marca 2010 sprejel pomemben dokument, v katerem se zavzemajo za odpravo diskriminacije gejev, lezbijk, biseksualcev in transspolnih oseb. Gre za neobvezujoče priporočilo državam članicam Sveta Evrope, da preprečujejo diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti in spolne identitete na področju zdravstva, izobraževanja, zaposlovanja, športa in podobno. Priporočilo govori tudi o zagotavljanju pravice do ustanavljanja glbt-združenj in spoštovanja zasebnosti glbt-oseb. V dokumentu je omenjena tudi pravica glbt-oseb do azila v evropskih državah, če je njihova spolna usmerjenost ali spolna identiteta razlog za preganjanje v državi izvora.« (Vir: <http://www.narobe.si/myblog/svet-evrope-proti-diskriminaciji-glbt-oseb>) *Celotno priporočilo najtete v priponki **SVET_EVROPE_2010**.*

PRIPOROČILO SVETA EVROPE ŠT. 924 IZ LETA 1981

o odpravi diskriminacije homoseksualcev je temeljni dokument, ki zadeva dekriminalizacijo homoseksualnosti in izenačenje sporazumne starosti, enako obravnavo na področju zaposlovanja ter starševske pravice, kjer pod točko 7(d) navaja, da “skrbniške pravice, pravica do obiska otroka ... ne smejo biti ovirane zgolj na podlagi homoseksualnosti staršev”.

(Vir: Človekove pravice in seksualnost, Škuc LL, http://www.ljudmila.org/lesbo/zlozenke_pravice.htm)

RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA ŠT. A3-0028

iz leta 1994 je pozvala članice in države, ki se želijo priključiti Evropski uniji, da “zagotovijo enako obravnavo raznospolno in istospolno usmerjenih ljudi”. Obravnava različna področja zakonodaje v zvezi z istospolno usmerjenostjo (npr. delovno pravo, kazensko pravo, pravico do zakonske in izvenzakonske zveze, prepoved medikalizacije homoseksualnosti itd.). 14. člen določa, da je “potrebno odpraviti ovire za poroke homoseksualnih in lezbičnih parov ali za neenako zakonsko obravnavo in zagotoviti polne pravice in ugodnosti poroke z omogočanjem registracije partnerstev”. Isti člen daje napotila za odpravo vseh ovir, ki “omejujejo pravice lezbijk in homoseksualcev, da bi bili starši ali posvojitelji ali skrbniki otrok”.

(Vir: Človekove pravice in seksualnost, Škuc LL,
http://www.ljudmila.org/lesbo/zlozenke_pravice.htm)

RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA ŠT. A5-0050

iz leta 2000 je obsežen dokument o spoštovanju človekovih pravic, ki v poglavjih “Življenjski stili in vrste razmerij” ter “Položaj človekovih pravic v državah kandidatkah” posebej poziva k spoštovanju enakih pravic istospolno usmerjenih oseb in parov. 56. člen poziva države članice, naj zagotovijo “enostarševskim družinam, neporočenim parom in istospolnim parom enake pravice kot tradicionalnim parom in družinam”.

(Vir: Človekove pravice in seksualnost, Škuc LL,
http://www.ljudmila.org/lesbo/zlozenke_pravice.htm)

RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA ŠT. A5-0223

iz leta 2001 je znova opozorila na človekove pravice GLBT. V poglavjih “Diskriminacija na osnovi spolne usmerjenosti” in “Izven-poročna razmerja” je parlament med drugim zahteval izpustitev vseh zapornikov, ki jim je bila zaradi homoseksualnosti odvzeta prostost ter podelitev enakih pravic istospolnim partnerstvom.

Bodoče članice bodo morale zadostiti pristopnim kriterijem EU, med katere sodi celovito in brezpogojno spoštovanje človekovih pravic. To od držav kandidatk terjajo Kopenhagenski kriteriji, Pogodba o Evropski uniji (člen 6/2) in Amsterdamska pogodba (člen 13). Slednja prinaša pravno podlago za preprečevanje vsakršne diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti, saj zahteva, da je treba “sprejeti vse potrebne akcije za preprečevanje diskriminacije na osnovi spola, rase in etične pripadnosti, religije, vere, hendikepa ali spolne usmerjenosti”.

Izvajanje veljavnih mednarodnih standardov nadzorujejo in sankcionirajo OZN, Svet Evrope in Evropsko sodišče za človekove pravice.

(Vir: Človekove pravice in seksualnost, Škuc LL,
http://www.ljudmila.org/lesbo/zlozenke_pravice.htm)